

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο της Οδηγίας 2007/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, σχετικά με την άσκηση ορισμένων δικαιωμάτων από μετόχους εισηγμένων εταιρειών - τροποποίηση και προσαρμογή του κωδικοποιημένου νόμου 2190/1920 περί ανωνύμων εταιρειών και του ν. 2396/1996»

Ι. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Με το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση Νοσχ, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του στη Διάρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου, ενσωματώνονται στο εσωτερικό μας δίκαιο οι ρυθμίσεις της Οδηγίας 2007/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με την άσκηση ορισμένων δικαιωμάτων από μετόχους εισηγμένων εταιρειών» (εφεξής «η Οδηγία»).

Σκοπός της Οδηγίας είναι η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών, ώστε οι διαδικασίες διεξαγωγής της γενικής συνέλευσης να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή του μετόχου σε αυτή, με αυτοπρόσωπη παρουσία ή δια αντιπροσώπου ή εξ αποστάσεως, και να μην δημιουργούνται καταστάσεις αποχής ή αδράνειας του μετόχου ως προς την άσκηση των δικαιωμάτων του. Η Οδηγία εντάσσεται στην πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στον τομέα του εταιρικού δικαίου και της εταιρικής διακυβέρνησης, βασική πτυχή της οποίας αποτελεί η διευκόλυνση της διασυννοριακής άσκησης των δικαιωμάτων του μετόχου [βλ., συναφώς, Ανακοίνωση της Επιτροπής, Εκσυγχρονισμός του εταιρικού δικαίου και ενίσχυση της εταιρικής διακυβέρνησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση – ένα πρόγραμμα για την επίτευξη προόδου, COM (2003) 284 τελικό].

Αντικείμενο της Οδηγίας είναι ο καθορισμός διαδικαστικών, κυρίως, προϋποθέσεων για την άσκηση ορισμένων δικαιωμάτων των μετόχων οι οποίοι κατέχουν δικαίωμα ψήφου σε γενικές συνελεύσεις εταιρειών που έχουν την

καταστατική τους έδρα σε κράτος μέλος και οι μετοχές των οποίων έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά, εγκατεστημένη ή λειτουργούσα σε κράτος μέλος. Στο πλαίσιο αυτό η Οδηγία δεν ρυθμίζει το σύνολο των δικαιωμάτων των μετόχων στη γενική συνέλευση. Απλώς θέτει ορισμένα ελάχιστα πρότυπα, με σκοπό την προστασία των επενδυτών και την προαγωγή της ομαλής και αποτελεσματικής άσκησης των δικαιωμάτων των μετόχων που κατέχουν μετοχές με δικαίωμα ψήφου. Συμφώνως προς το προοίμιο της Οδηγίας, δεδομένου ότι ο στόχος της δεν δύναται να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη βάσει της ισχύουσας κοινοτικής νομοθεσίας, ενώ μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Ένωση μπορεί να θεσπίσει μέτρα με βάση την αρχή της επικουρικότητας. Η Οδηγία είναι ελάχιστης εναρμόνισης, καθώς ρητώς ορίζει (άρθρο 3) ότι τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλλουν πρόσθετες υποχρεώσεις στις εταιρείες ή και να λαμβάνουν πρόσθετα μέτρα για τη διευκόλυνση της άσκησης από τους μετόχους των δικαιωμάτων που προβλέπονται από την Οδηγία.

Τα μέτρα εναρμόνισης που θεσπίζει η Οδηγία είναι τα ακόλουθα:

(α) Η υιοθέτηση του συστήματος της ημερομηνίας καταγραφής (record-date), αντί του συστήματος προκατάθεσης/δέσμευσης των μετοχών (share-blocking) για τη συμμετοχή και ψηφοφορία στη γενική συνέλευση.

(β) Η υιοθέτηση διαδικασιών δημοσίευσης με ηλεκτρονικά μέσα της πρόσκλησης της γενικής συνέλευσης και των λοιπών σχετικών με τη γενική συνέλευση πληροφοριών. Σημειώνεται ότι ρυθμίσεις για το ζήτημα αυτό περιλαμβάνονται και στην Οδηγία 2004/109/EK «για την εναρμόνιση των προϋποθέσεων διαφάνειας αναφορικά με την πληροφόρηση σχετικά με εκδότες των οποίων οι κινητές αξίες έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενη αγορά, και για την τροποποίηση της Οδηγίας 2001/34/EK» (βλ. και ν.3556/2007).

(γ) Η αναγνώριση διαδικασιών εξ αποστάσεως συμμετοχής με ηλεκτρονικά μέσα στη γενική συνέλευση.

(δ) Οι ρυθμίσεις για την άσκηση του δικαιώματος ψήφου μέσω πληρεξουσίου ή δια αλληλογραφίας.

(ε) Η αναγνώριση δικαιωμάτων της μειοψηφίας για την προσθήκη θεμάτων στην ημερήσια διάταξη, την υποβολή σχεδίων αποφάσεων και την υποβολή ερωτήσεων.

(στ) Η πρόβλεψη διαδικασιών αποτελεσματικής άσκησης δικαιωμάτων στις περιπτώσεις κατοχής μετοχών μέσω ενδιαμέσων προσώπων. Για το ζήτημα αυτό, το οποίο παρουσιάζει μεγάλο πρακτικό ενδιαφέρον σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και, ενδεχομένως, αποτελεί το σημαντικότερο εμπόδιο στη διασυνοριακή άσκηση του δικαιώματος συμμετοχής και ψήφου στη γενική συνέλευση, το Νσχ δεν περιλαμβάνει σχετική διάταξη ενσωμάτωσης. Αυτό, διότι η χώρα μας έχει υιοθετήσει σύστημα άμεσης κατοχής αξιών, κα-

τά το οποίο οι λογαριασμοί αξιών πρέπει να τηρούνται σε επίπεδο «τελικού επενδυτή», δεδομένου ότι, συμφώνως προς τα άρθρα 47 του ν. 2396/1996 και 8β παρ. 7 του κ.ν. 2190/1920, ως μέτοχος θεωρείται μόνο το πρόσωπο που είναι εγγεγραμμένο στο μητρώο κινητών αξιών (για τη σχετική προβληματική βλ. Α. Μήτσου, Η άσκηση του δικαιώματος ψήφου στις εισηγμένες εταιρίες, 2009, σελ.225-262).

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων του Νοχ

1.Επί του άρθρου 3

Με την προτεινόμενη διάταξη τροποποιείται το άρθρο 26 του κ.ν. 2190/1920 δια της προσθήκης νέων παραγράφων 2α και 2β, οι οποίες θέτουν πρόσθετες διατυπώσεις ως προς το περιεχόμενο και τον τρόπο δημοσίευσης των προσκλήσεων των γενικών συνελεύσεων εταιρειών με μετοχές εισηγμένες σε χρηματιστήριο.

Ενόψει του μεγάλου όγκου πληροφοριών που πρέπει πλέον να περιέχει η πρόσκληση, συμφώνως προς την παράγραφο 2β, καθώς και της γενικότητας της διατύπωσης της παραγράφου 2γ, η οποία ορίζει ότι το πλήρες κείμενο της πρόσκλησης δημοσιεύεται και «με τρόπο που διασφαλίζει την ταχεία και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση σε αυτήν, με μέσα που κατά την κρίση του Διοικητικού Συμβουλίου θεωρούνται ευλόγως αξιόπιστα, για την αποτελεσματική διάχυση των πληροφοριών στο επενδυτικό κοινό, όπως ιδίως με έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης με εθνική και πανευρωπαϊκή εμβέλεια», επισημαίνεται ο κίνδυνος συχνών ερμηνευτικών αμφισβητήσεων ως προς το κύρος των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων κατ' επίκληση των άρθρων 35α παρ.1 εδ. β' ή 35β παρ. 2 του κ.ν. 2190/1920 (βλ. και Χρ. Ταρνανίδου, Ειδικά δικαιώματα των μετόχων εισηγμένων εταιρειών, 2009, σελ. 125-135).

Επίσης, και προς πληρέστερη εναρμόνιση με το άρθρο 5 παρ. 1 της Οδηγίας, συμφώνως προς το οποίο, «τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η εταιρεία δημοσιοποιεί την πρόσκληση για σύγκληση της γενικής συνέλευσης με έναν από τους τρόπους που προβλέπει η παράγραφος 2 του παρόντος άρθρου, το αργότερο την εικοστή πρώτη ημέρα πριν από την ημέρα της συνέλευσης», ενδεχομένως θα ήταν σκόπιμη η τροποποίηση και της παραγράφου 1 του άρθρου 26 του κ.ν. 2190/1920, ώστε να τεθεί προθεσμία είκοσι μία ημερών για τη δημοσίευση της πρόσκλησης, αντί των είκοσι που ισχύει σήμερα.

Περαιτέρω, με τη νέα παράγραφο 2γ του άρθρου 26 του κ.ν. 2190/1920 ορίζεται ότι όταν, κατά το άρθρο 39 παρ. 2 του κ.ν. 2190/1920, στην ημερήσια διάταξη της γενικής συνέλευσης που έχει ήδη συγκληθεί, εγγράφονται πρόσθετα θέματα μετά από αίτηση μετόχων, η δημοσίευση στα έντυπα μέσα κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 26 του κ.ν. 2190/1920 πρέπει να περιλαμ-

βάνει τουλάχιστον ρητή υπόδειξη ότι η αναθεωρημένη ημερήσια διάταξη δημοσιεύεται στον ιστότοπο της εταιρείας καθώς και στα έντυπα ή ηλεκτρονικά μέσα που προβλέπονται στο προτελευταίο εδάφιο της περίπτωσης 2γ. Εν προκειμένω παρατηρείται ότι η δημοσίευση της πρόσκλησης (ή της περίληψής της) λογικώς προηγείται της υποβολής από μετόχους αίτησης για εγγραφή πρόσθετου θέματος, γεγονός που καθιστά προβληματική την εφαρμογή της προτεινόμενης ρύθμισης.

2.Επί του άρθρου 4 παρ. 2

Με την προτεινόμενη διάταξη ενσωματώνεται το άρθρο 5 παρ. 4 της Οδηγίας δια της προσθήκης νέας παραγράφου 3 στο άρθρο 27 του κ.ν. 2190/1920, με την οποία προβλέπεται η ανάρτηση στον ιστότοπο της εταιρείας ορισμένων πληροφοριών που αφορούν στη γενική συνέλευση. Και στην περίπτωση αυτή τίθεται ο ίδιος προβληματισμός με την αμέσως προηγούμενη παρατήρηση ως προς ζητήματα κύρους των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων σε περιπτώσεις ελλείψεων στις πληροφορίες που αναρτώνται στον ιστότοπο της εταιρείας, ενώ, περαιτέρω, δυσχερής παρίσταται και η απόδειξη των ελλείψεων αυτών. Επίσης, ειδικώς ως προς την υποχρέωση ανάρτησης σχεδίων αποφάσεων για κάθε θέμα της ημερήσιας διάταξης, δημιουργείται περαιτέρω προβληματισμός ως προς το εάν η ουσιώδης αλλαγή του σχεδίου απόφασης ή η πρόταση άλλου κατά τη διεξαγωγή της γενικής συνέλευσης, καθιστούν την απόφαση ακυρώσιμη κατ' άρθρο 35α του κ.ν. 2190/1920 (βλ. συναφώς Αθ. Κουλορίδα σε ΔικΑΕ Περάκη, 2010, 27, αριθ. 42-43).

3.Επί του άρθρου 5

Με την προτεινόμενη διάταξη, η οποία αντικαθιστά τις παραγράφους 6 και 7 του άρθρου 28 του κ.ν. 2190/1920, ρυθμίζονται ζητήματα διεξαγωγής της γενικής συνέλευσης μέσω τηλεδιάσκεψης, καθώς και ζητήματα εξ αποστάσεως συμμετοχής στην ψηφοφορία κατά τη γενική συνέλευση. Εν προκειμένω προβλέπεται ότι για τη διεξαγωγή της γενικής συνέλευσης μέσω τηλεδιάσκεψης μπορεί με υπουργική απόφαση «να ορίζονται ελάχιστες τεχνικές προδιαγραφές ασφάλειας, προκειμένου να θεωρείται η συνέλευση έγκυρη». Για λόγους νομικής ακριβολογίας, θα ήταν ορθότερο να γίνεται αναφορά στην εγκυρότητα της απόφασης της συνέλευσης και όχι στην εγκυρότητα της συνέλευσης.

Επίσης, δημιουργείται προβληματισμός για το εάν τυχόν παράλειψη ή σφάλμα που ανάγεται στην πιστοποίηση ή επαλήθευση της ταυτότητας των συμμετεχόντων μέσω τηλεδιάσκεψης καθώς και τυχόν αδυναμία ή ουσιώδης δυσχέρεια συμμετοχής πιστοποιημένου μετόχου στη διαδικασία ή την ψηφοφορία, οι οποίες οφείλονται σε δυσλειτουργίες ή αδυναμίες των τεχνι-

κών υποδομών της τηλεδιάσκεψης ή της εξ αποστάσεως ψηφοφορίας, συνιστούν ελαττωματική συγκρότηση η οποία καθιστά τις αποφάσεις της γενικής συνέλευσης ελαττωματικές κατά τα άρθρα 35α ή 35γ του κ.ν. 2190/1920, ειδικώς όταν ανάγονται στη σφαίρα ευθύνης τρίτων προσώπων (διακομιστές ή πάροχοι της ηλεκτρονικής επικοινωνίας) και όχι της εταιρείας (βλ. συναφώς Αθ. Κουλορίδα σε ΔικΑΕ Περάκη, 2010, 28, αριθ. 73, 81, 96-97).

4.Επί του άρθρου 6

Με την προτεινόμενη διάταξη προστίθεται νέο άρθρο 28α στον κ.ν. 2190/1920, με το οποίο ρυθμίζονται ζητήματα συμμετοχής σε γενικές συνελεύσεις εταιρειών με μετοχές εισηγμένες σε χρηματιστήριο και ενσωματώνεται στο εσωτερικό μας δίκαιο το σύστημα της ημερομηνίας καταγραφής (record-date) για τον προσδιορισμό των προσώπων που δικαιούνται συμμετοχής στη γενική συνέλευση. Με το σύστημα καταγραφής ορίζεται συγκεκριμένη ημερομηνία πριν από τη γενική συνέλευση (πέντε ημέρες για την αρχική και τέσσερις ημέρες για την επαναληπτική, συμφώνως προς το νέο άρθρο 28α παρ. 4 του κ.ν. 2190/1920), οπότε μόνο το πρόσωπο που κατά την ημερομηνία αυτή είναι μέτοχος της εταιρείας, συμφώνως προς σχετική εγγραφή σε λογαριασμό που τηρείται από την εταιρεία ή τρίτο πρόσωπο (για μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών, οι σχετικοί λογαριασμοί τηρούνται στο Σύστημα Άυλων Τίτλων που διαχειρίζεται η Ε.Χ.Α.Ε.), νομιμοποιείται να παραστεί στη γενική συνέλευση. Το σύστημα της ημερομηνίας καταγραφής χαρακτηρίζει, κυρίως, τα αγγλοσαξονικά συστήματα (Η.Π.Α., Μ. Βρετανία), ενώ σχετικώς πρόσφατα υιοθετήθηκε στη Γερμανία (2005) και τη Γαλλία (2006). Το σύστημα αυτό συμβαδίζει με τη σύγχρονη οικονομική θεώρηση της λειτουργίας του μετόχου ως επενδυτή, θεωρείται δε ότι ενθαρρύνει την άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από τις μετοχές (και, συγκεκριμένως, το δικαίωμα συμμετοχής και ψήφου στη γενική συνέλευση), κυρίως για τους θεσμικούς επενδυτές, καθώς αίρει τους περιορισμούς στη συναλλακτική ελευθερία του μετόχου, τους οποίους συνεπάγεται το σύστημα της προκατάθεσης των μετοχών και της δέσμευσής τους μέχρι τη διεξαγωγή της γενικής συνέλευσης. Από δογματικής, βεβαίως, πλευράς το σύστημα της ημερομηνίας καταγραφής πάσχει κατά το ότι το πρόσωπο που θα παραστεί και θα ψηφίσει στη γενική συνέλευση, μπορεί κατά την ημερομηνία διεξαγωγής της να μην είναι πλέον μέτοχος της εταιρείας και, αντιστρόφως, ενδέχεται το πρόσωπο που θα είναι πλέον κύριος των μετοχών και θα έχει οικονομικό συμφέρον για την άσκηση του δικαιώματος ψήφου, να μην έχει τη δυνατότητα συμμετοχής στη γενική συνέλευση, διότι δεν ήταν μέτοχος της εταιρείας κατά την ημερομηνία καταγραφής (βλ. και Α. Μήτσου, ό.π., σελ.175-185 και Χρ. Ταρνανίδου, ό.π., 2009, σελ. 95-106).

Η ανωτέρω προβληματική αναδεικνύεται και από τις προτεινόμενες διατάξεις του νέου άρθρου 28α του κ.ν. 2190/1920. Συγκεκριμένως, ενώ η παράγραφος 1 ενσωματώνει τον γενικό κανόνα ότι «στη γενική συνέλευση εταιρείας με μετοχές εισηγμένες σε χρηματιστήριο δικαιούται να συμμετέχει και να ψηφίζει κάθε μέτοχος», η παράγραφος 4 ορίζει ότι «στη γενική συνέλευση δικαιούται να συμμετέχει όποιος εμφανίζεται ως μέτοχος στα αρχεία του φορέα, στον οποίο τηρούνται οι κινητές αξίες της εταιρείας», και η παράγραφος 6 ότι «έναντι της εταιρείας θεωρείται ότι έχει δικαίωμα συμμετοχής και ψήφου στη γενική συνέλευση μόνον όποιος φέρει την ιδιότητα του μετόχου κατά την οικεία ημερομηνία καταγραφής». Από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων θα μπορούσε ενδεχομένως να δημιουργηθεί προβληματισμός ως προς την εγκυρότητα συμμετοχής στη γενική συνέλευση, προσώπου το οποίο ήταν μέτοχος της εταιρείας κατά την ημερομηνία καταγραφής, αλλά έχει απολέσει την ιδιότητα αυτή κατά την ημερομηνία διεξαγωγής της. Ενόψει όμως της περίπτωσης β' της παραγράφου 1, καθώς και του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 7 της Οδηγίας, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι νομίμως συμμετέχει στη γενική συνέλευση πρόσωπο το οποίο κατά την ημερομηνία διεξαγωγής της δεν είναι μέτοχος, εφόσον είχε τη μετοχική ιδιότητα κατά την ημερομηνία καταγραφής (βλ. Αθ. Κουλορίδα σε ΔικΑΕ Περάκη, 2010, 28, αριθ. 62 και Χρ. Ταρνανίδου, ό.π., 2009, σελ. 96).

Στην αντίθετη, όμως, περίπτωση, από τη διατύπωση του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 6 του άρθρου 28α του κ.ν. 2190/1920, το οποίο ορίζει ότι με την άδεια της γενικής συνέλευσης ο μέτοχος μπορεί να συμμετέχει στη γενική συνέλευση, ακόμα και αν δεν έχει τηρηθεί η διαδικασία της παραγράφου 4, φαίνεται να παρέχεται δικαίωμα συμμετοχής στη γενική συνέλευση σε πρόσωπο το οποίο έχει την ιδιότητα του μετόχου κατά την ημερομηνία διεξαγωγής της γενικής συνέλευσης, όχι όμως και κατά την ημερομηνία καταγραφής. Για τον λόγο αυτό, επομένως, στην προτεινόμενη ρύθμιση θα έπρεπε, ίσως, να διευκρινίζεται εάν η άδεια της γενικής συνέλευσης δίδεται μόνο σε πρόσωπα που ήταν μέτοχοι της εταιρείας κατά την ημερομηνία καταγραφής, αλλά δεν προσκόμισαν σχετική βεβαίωση (ή η ιδιότητά τους ως μετόχων δεν πιστοποιήθηκε με την απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση της εταιρείας με το Σύστημα Άυλων Τίτλων) ή και σε πρόσωπα που έχουν την ιδιότητα του μετόχου κατά την ημερομηνία διεξαγωγής της γενικής συνέλευσης, αλλά δεν ήταν μέτοχοι κατά την ημερομηνία καταγραφής. Δογματικοί λόγοι θα επέβαλαν ενδεχομένως την αποδοχή της συμμετοχής και των δευτέρων, υπό την αυτονόητη προϋπόθεση της διασφάλισης ότι στη γενική συνέλευση δεν θα υφίσταται διπλή εκπροσώπηση των ίδιων μετοχών, δηλαδή και από τον μέτοχο κατά τον χρόνο καταγραφής και από τον μέτοχο κατά τον χρόνο διεξαγωγής της συνέλευσης. Η ερμηνεία αυτή μπορεί να θεμελιωθεί και στη διατύπωση του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 4, το οποίο ορίζει ότι «στη γενική συνέλευση δικαιούται να συμμετέχει όποιος εμ-

φανίζεται ως μέτοχος στα αρχεία του φορέα, στον οποίο τηρούνται οι κινήτες αξίες της εταιρείας», χωρίς να αποκλείει ρητώς το δικαίωμα συμμετοχής μετόχου που εμφανίζεται ως μέτοχος κατά την ημερομηνία γενικής συνέλευσης (και όχι κατά την ημερομηνία καταγραφής), σε συνδυασμό με το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 6, το οποίο θα μπορούσε ερμηνευτικώς να θεωρηθεί ότι λειτουργεί μόνο υπέρ της εταιρείας και όχι σε βάρος του μετόχου, υπό την έννοια ότι η εταιρεία νομίμως θα μπορεί να αρνηθεί τη συμμετοχή του ανωτέρω προσώπου, χωρίς όμως και η αποδοχή της συμμετοχής του να δημιουργεί ελάττωμα της συγκρότησης της συνέλευσης.

Ως προς το ζήτημα του διορισμού αντιπροσώπου για τη συμμετοχή στη γενική συνέλευση, με την παράγραφο 3 του νέου άρθρου 28α του κ.ν. 2190/1920 προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι «ο διορισμός και η ανάκληση αντιπροσώπου του μετόχου γίνεται εγγράφως ή με ηλεκτρονικά μέσα (...)». Για την κοινοποίηση του διορισμού και της ανάκλησης αντιπροσώπου με ηλεκτρονικά μέσα απαιτείται καταστατική πρόβλεψη, η οποία πρέπει να μνημονεύει ρητά και μία τουλάχιστον αποτελεσματική μέθοδο κοινοποίησης, όπως το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή άλλη ισοδύναμη». Από τη διατύπωση των ανωτέρω δύο εδαφίων δεν είναι σαφές εάν η προτεινόμενη ρύθμιση καθιστά για την εταιρεία προαιρετική τη δυνατότητα διορισμού και ανάκλησης αντιπροσώπου με ηλεκτρονικά μέσα, οπότε η δυνατότητα αυτή θα παρέχεται μόνο εφόσον αυτό προβλέπεται από το καταστατικό της, ή υποχρεωτική, οπότε η καταστατική πρόβλεψη έχει μόνο την έννοια του προσδιορισμού του ηλεκτρονικού μέσου κοινοποίησης (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή άλλο μέσο).

Με τις παραγράφους 7 και 8 του νέου άρθρου 28α του κ.ν. 2190/1920 προβλέπεται η δυνατότητα συμμετοχής στη γενική συνέλευση με ηλεκτρονικά μέσα, χωρίς τη φυσική παρουσία των μετόχων στον τόπο διεξαγωγής της, καθώς και η δυνατότητα εξ αποστάσεως συμμετοχής των μετόχων στην ψηφοφορία είτε με την άσκηση του δικαιώματος ψήφου με ηλεκτρονικά μέσα είτε με ψηφοφορία δι' αλληλογραφίας. Επισημαίνεται, καταρχάς ότι, ενώ η δυνατότητα αυτή παρέχεται και σε εταιρείες με μετοχές που δεν είναι εισηγμένες σε χρηματιστήριο (άρθρο 28 παρ. 6 και 7 του κ.ν. 2190/1920), στις εταιρείες με μετοχές εισηγμένες σε χρηματιστήριο παρέχονται, με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, περισσότερες δυνατότητες, όπως, λ.χ., η μετάδοση της συνέλευσης σε πραγματικό χρόνο χωρίς αμφίδρομη επικοινωνία, αλλά με δυνατότητα ψήφου με ηλεκτρονικά μέσα σε πραγματικό χρόνο. Επισημαίνεται ότι και στις περιπτώσεις αυτές δημιουργείται προβληματισμός ως προς την επιρροή στο κύρος της απόφασης της συνέλευσης τυχόν δυσλειτουργιών ή αδυναμιών των τεχνικών υποδομών (βλ. ανωτέρω, παρατήρηση 3 επί του άρθρου 5 του Νοχ).

5.Επί του άρθρου 12 παρ. 2

Με την προτεινόμενη ρύθμιση, η οποία, μεταξύ άλλων, προσθέτει νέα παράγραφο 2α στο άρθρο 39 του κ.ν. 2190/1920, προβλέπεται ότι σε «εταιρείες με μετοχές εισηγμένες σε χρηματιστήριο, με αίτηση μετόχων που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, το Διοικητικό Συμβούλιο θέτει στη διάθεση των μετόχων κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 27 παράγραφος 3, έξι (6) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία της γενικής συνέλευσης, σχέδια αποφάσεων για θέματα που έχουν περιληφθεί στην αρχική ή την αναθεωρημένη ημερήσια διάταξη, αν η σχετική αίτηση περιέλθει στο Διοικητικό Συμβούλιο επτά (7) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία της γενικής συνέλευσης». Επισημαίνεται ότι η ανωτέρω ρύθμιση δεν φαίνεται να βρίσκεται σε αρμονία με τα άρθρα 5 και 6 της Οδηγίας, τα οποία ορίζουν ότι η δημοσίευση στον ιστότοπο της εταιρείας των σχεδίων αποφάσεων που προτείνονται από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας ή τους μετόχους γίνεται, για τα μεν προτεινόμενα από το διοικητικό συμβούλιο, τουλάχιστον είκοσι μία ημέρες πριν από τη γενική συνέλευση, για τα δε προτεινόμενα από μετόχους, αμέσως μετά την παραλαβή τους από την εταιρεία, χωρίς η ανωτέρω υποχρέωση δημοσίευσης να συναρτάται με οποιασδήποτε μορφής αίτημα μετόχου ή μετόχων. Πέραν αυτού, η προτεινόμενη ρύθμιση δεν εναρμονίζεται και με τη ρύθμιση του άρθρου 27 παρ. 3 περ. δ' του κ.ν. 2190/1920, η οποία προστίθεται με το άρθρο 4 παρ. 2 του Νοσχ.

6.Επί του άρθρου 12 παρ. 4

Με την προτεινόμενη παράγραφο 4, η οποία ενσωματώνει το άρθρο 9 παρ. 2 της Οδηγίας, τροποποιείται το άρθρο 39 παρ. 4 του κ.ν. 2190/1920 και ορίζεται ότι το διοικητικό συμβούλιο δεν έχει υποχρέωση παροχής πληροφοριών «όταν οι σχετικές πληροφορίες διατίθενται ήδη στην ιστοσελίδα της εταιρείας, ιδίως με τη μορφή ερωτήσεων και απαντήσεων». Για την ορθή ενσωμάτωση της προαναφερθείσας ρύθμισης της Οδηγίας θα πρέπει να απαλειφθεί η λέξη «ιδίως» από την προτεινόμενη διάταξη.

Παρατηρείται, επίσης, ότι για την ορθότερη ενσωμάτωση του άρθρου 9 παρ. 2 της Οδηγίας, θα ήταν σκόπιμο, ίσως, να αντικατασταθεί και το προτελευταίο εδάφιο του άρθρου 39 παρ. 4 του κ.ν. 2190/1920, το οποίο ορίζει ότι το διοικητικό συμβούλιο μπορεί να αρνηθεί την παροχή πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο, ούτως ώστε να προβλέπεται ρητώς ότι λόγω άρνησης παροχής πληροφοριών μπορεί να αποτελέσει μόνο «η προστασία της εμπιστευτικότητας και των επιχειρηματικών συμφερόντων» της εταιρείας.

7.Επί του άρθρου 14

Συμφώνως προς την προτεινόμενη ρύθμιση, οι διατάξεις του Νοσχ «εφαρμόζονται σε γενικές συνελεύσεις εταιρειών με μετοχές εισηγμένες σε χρηματιστήριο, οι οποίες συγκαλούνται για πρώτη φορά μετά την έναρξη ισχύος του». Σημειώνεται, καταρχάς, ότι ως ημερομηνία σύγκλησης της γενικής συνέλευσης πρέπει να θεωρηθεί η ημερομηνία δημοσίευσης κατά το άρθρο 26 του κ.ν. 2190/1920 της πρόσκλησης της γενικής συνέλευσης. Περαιτέρω, ενόψει του μεγάλου αριθμού υποχρεώσεων που επιβάλλει το Νοσχ σε εταιρείες με μετοχές εισηγμένες σε χρηματιστήριο, ερωτάται εάν θα έπρεπε να προβλέπεται μεταβατική περίοδος για την εφαρμογή των νέων διατάξεων. Σημειώνεται ότι, στην Ιταλία, η αντίστοιχη νομοθεσία (νόμος 27 της 22.1.2010) ίσχυσε από την 20.3.2010, εφαρμόζεται όμως σε γενικές συνελεύσεις οι οποίες συγκαλούνται μετά την 31.10.2010.

Αθήνα, 22.9.2010

Ο εισηγητής

Γεώργιος Φωτόπουλος

Ειδικός επιστημονικός συνεργάτης

Ο προϊστάμενος του Β΄ Τμήματος

Νομοτεχνικής Επεξεργασίας

Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος

Επ. Καθηγητής

του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ο προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης

Επιστημονικών Μελετών

Αστέρης Πλιάκος

Αν. Καθηγητής του Οικονομικού

Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου

Κώστας Μαυριάς

Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών